

Rabbinic Traditions of Personal Behavior: Critique and Yearning

דף מקורות מאת Yedidah Koren

א. משנה ברכות א'ג'

(ג) בית שמאי אומרים, בערב כל אדם יטו ויקראו, ובבקר יעמדו, שנאמר (דברים ו) ובשכבך ובקומך. ובית הלל אומרים, כל אדם קורא כדרךכו, שנאמר (שם) ובלקחך בדרךך. [...]
אמר רבי טרפון, אני הייתי בא בדרךך, והטתי לקרות, כדברי בית שמאי, וסכנתי בעצמי מפני הלסטים.
אמרו לו, כדי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל:

ב. Beit Shammai say: in the evening every person must recline and recite, and in the morning they must stand, as it is stated: "When you lie down, and when you rise." And Beit Hillel say: Every person recites as he is, as it is stated: "And when you walk along the way." [...]

Rabbi Tarfon said: I was coming on the road and I reclined to recite, as is the position of Beit Shammai, and in so doing, I endangered myself due to the highwaymen.

They said to him: You deserved to be in a position where you were liable to pay with your life, as you transgressed the position of Beit Hillel.

The translation is based on the Koren-William Davidson edition.

ג. תוספתא ברכות א'ד'

(ד) מאימתי קורין את שמע בשחרית [...] מצותה עם הנץ החמה כדי שיהא סומך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום
אמר רבי יהודה פעם אחת הייתי מהלך אחר ר"ע ואחר ר"א בן עזריה הגיע זמן קריאת שמע כמדומה אני שנתייאשו מלקרות אלא שעוסקין בצרכי צבור קריתי ושנתי ואח"כ התחילו הן וכבר נראתה חמה על ראשי ההרים.

ד. From when does one recite the *shema* in the morning? ... its proper practice is with

the budding of the sun, so that he may follow it with prayer and therefore pray at (the moment of) daytime.

R. Yehuda said: Once I was walking after R. Akiva and R. Elazar ben Azarya, and it was time to recite *shema*. I thought that they had given up on reciting. But they were occupied with the needs of the public. I recited and I repeated and afterwards they started (reciting the *shema*), and the sun was already visible on the tops of the mountains.

The translation is my own (text is the Vienna ms).

ה. משנה ברכות ב'ה'

(ה) חָתָן פְּטוּר מִקְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת, אִם לֹא עָשָׂה מְעַשֶּׂה.

מְעַשֶּׂה בְּרֵבֶן גְּמְלִיאֵל שֶׁקָּרָא בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן שְׁנֵשָׂא. אָמְרוּ לוֹ תִלְמִידָיו, לֹא לְמִדְתָּנוּ, רַבֵּנוּ, שֶׁחָתָן פְּטוּר מִקְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן. אָמַר לָהֶם, אֵינִי שׁוֹמֵעַ לָכֶם לְבִטֹּל מִמְּנֵי מַלְכוּת שָׁמַיִם אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת:

A groom is exempt from the recitation of *Shema* on the first night, until Saturday night, if he has not done the deed. .ו.

There was an incident where Rabban Gamliel recited the first night that he married. His students said to him: Didn't our teacher teach us that a groom is exempt from the recitation of *Shema* on the first night? He answered them: I will not listen to you to preclude myself from the yoke of the Kingdom of Heaven, for even one moment.

Translation is based on the Koren-William Davidson edition.

ז. משנה ברכות ב'ז'

(ו) רַחֵץ לַיְלָה הָרִאשׁוֹן שְׁמֵתָה אֶשְׁתּוֹ. אָמְרוּ לוֹ תִלְמִידָיו, לֹא לְמִדְתָּנוּ, רַבֵּנוּ, שֶׁאֲבָל אֲסוּר לְרַחֵץ. אָמַר לָהֶם, אֵינִי כְּשָׂאֵר כָּל אָדָם, אֲסֻטְנִים אֲנִי:

He bathed on the first night after his wife died. His students said to him: Have you not taught us, our teacher, that a mourner is prohibited to bathe? He said to them: I am not like other people, I am delicate [*asthenes*]. .ח.

ט. משנה ברכות ב'ז'

(ז) וְכִשְׁמַת טָבִי עֲבָדוּ, קִבֵּל עָלָיו תְּנַחֲמוּמִין. אָמְרוּ לוֹ תִלְמִידָיו, לֹא לְמִדְתָּנוּ רַבֵּנוּ,

שָׂאִין מְקַבְּלִין תְּנַחוּמִין עַל הָעֶבְדִים. אָמַר לָהֶם, אִין טָבִי עֶבְדִי כְּשָׂאֵר כָּל הָעֶבְדִים,
כְּשָׂר הִיא:

And when his slave, Tavi, died, Rabban Gamliel accepted condolences on behalf of him. His students said to him: Have you not taught us, our teacher, that one does not accept condolences on behalf of slaves? He said to them: My slave, Tavi, is not like all the rest of the slaves, he was virtuous (*kosher*).

ברכות כ"ד ב

[...] דָּאָמַר רַב יְהוּדָה: הָיָה עוֹמֵד בְּתַפִּילָּה וְנִזְדַּמְּן לוֹ רוּק — מְבַלְיָעוּ בְּטִלְיָתוֹ. וְאִם טִלְיָת נָאָה הוּא — מְבַלְיָעוּ בְּאַפְרָקְסוֹתוֹ.
רַבִּינָא הָוָה קָאִי אַחוּרֵי רַב אָשִׁי, נִזְדַּמְּן לוֹ רוּק, פְּתַקִּיה לְאַחוּרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לֵיהּ מָר לְהָא דְרַב יְהוּדָה מְבַלְיָעוּ בְּאַפְרָקְסוֹתוֹ? אָמַר לֵיהּ: אָנָּא אָנִינָא דְעֵתָאִי.

[...] as **Rav Yehuda said: One who was standing in prayer, and saliva happened to accumulate in his mouth, he absorbs it in his garment. And if it was a fine garment and he does not want it to become sullied, he may cover it up in his head covering.** That way, one is permitted to spit.

The Gemara relates: **Ravina was standing behind Rav Ashi** during prayer when **saliva happened** to accumulate in **his** mouth, **so he discharged it behind him.** Rav Ashi **said to him:** And **does the Master not hold** in accordance with **that** statement of **Rav Yehuda, who said that one absorbs it in his head covering? He said to him: I am delicate.**

Translation of the Bavli is from the Koren-William Davidson edition, unless noted otherwise.

ברכות נ' ב

תְּנוּ רַבְנָנּוּ: אַרְבָּעָה דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּפֶתַח: [...] וְאִין זוֹרְקִין אֶת הַפֶּתַח. [...]
אֲמִימָר וּמָר זוּטְרָא וְרַב אָשִׁי כָּרְכוּ רִיפְתָּא בְּהַדֵּי הַדְּדִי, אֵייתִי לְקַמֵּייהוּ תַמְרֵי וְרַמּוּנֵי.
שָׁקַל מָר זוּטְרָא פְּתַק לְקַמֵּיהּ דְּרַב אָשִׁי דְסִתְנָא.
אָמַר לֵיהּ: לָא סָבַר לֵיהּ מָר לְהָא דְתַנָּא אִין זוֹרְקִין אֶת הָאוּכְלִין?
הֵיא בְּפֶתַח תַּנָּא.
וְהַתַּנָּא: כְּשֵׁם שָׂאִין זוֹרְקִין אֶת הַפֶּתַח, כִּד אִין זוֹרְקִין אֶת הָאוּכְלִין!
אָמַר לֵיהּ: וְהַתַּנָּא: אַף עַל פִּי שָׂאִין זוֹרְקִין אֶת הַפֶּתַח, אַבָּל זוֹרְקִין אֶת הָאוּכְלִין!
אֵלָא לָא קְשִׁיא, הָא — בְּמִידֵי דְמַמְאִיס, הָא — בְּמִידֵי דְלָא מַמְאִיס.

The sages taught: four things were said about bread: ... and we do not throw bread. .ד

Amemar and Mar Zutra and Rav Ashi were sitting and eating dates and pomegranates.

Amemar threw Rav Ashi a pomegranate.

He said to him: But it was taught: we do not throw food!

He said to him: that was taught about bread.

But it was taught: Just as we do not throw bread, so too we do not throw food!

That was taught about things that can become disgusting.

The translation is my own based on Oxford 366.

.טו ברכות מ"ט א

אמר ליה רבי זירא לרב חסדא: ניתי מר ונתני.

אמר ליה: ברפת מזונא לא גמירנא, ותנויי מתנינא.

אמר ליה: מאי האי?

אמר ליה: דאקלעי לבי ריש גלותא, ובירכי ברפת מזונא, וזקפיה רב ששת לקועיה עלי כחויא.

ואמאי? דלא אמרי לא ברית ולא תורה ולא מלכות.

ואמאי לא אמרת? פדרב חננאל אמר רב, דאמר רב חננאל {אמר רב: לא אמר

ברית ותורה ומלכות — יצא}. <רב לא אדכר לא ברית ולא תורה ולא

מלכות> ברית — לפי שאינה בנשים. תורה ומלכות — לפי שאינן לא בנשים ולא בעבדים.

ואת שבקת כל הני תנאי ואמוראי, ועבדת כרב?!

R. Zeira said to Rav Hisda, come sir and teach. .טז

He said to him: I have not learned the blessing after meals, I should teach?!

He said to him: what is all this?

He said to him: for I happened to come to the house of the Exilarch and I blessed the blessing after meals, and Rav Sheshet stretched his neck upon me like a snake! And why, because I did not mention the covenant and Torah, and not the kingdom (of David).

And why did you not mention [them]?

For Rav Hananel said: Rav would not mention the covenant, the Torah, and the kingdom. Not the covenant: for it does not apply to women. Not the Torah and the kingdom, for they do not apply to women nor slaves.

He said to him: and you have foresaken all these Tannaim and Amoraim and acted according to Rav?!

The translation is my own based on Oxford 366.

ז. ברכות מ"ג ב

תנו רבנן: הביאו לפניו שמן והדס, בית שמאי אומרים: מברך על השמן ואחר כך מברך על ההדס. ובית הלל אומרים: מברך על ההדס ואחר כך מברך על השמן. אמר רבן גמליאל: אני אכריע. שמן — זכינו לריחו וזכינו לסיכתו, הדס — לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו. אמר רבי יוחנן: הלכה כדברי המכריע. רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב איקא. איתו לקמיהו שמן והדס. שקל רב פפא בריה אהדס ברישא, והדר בריה אשמן. אמר ליה: לא סבר לה מר הלכה כדברי המכריע? אמר ליה: הכי אמר רבא: הלכה כבית הלל. ולא היא, לאשתמוטי נפשיה הוא דעבד.

The Sages taught: If they brought before him both scented oil and a myrtle branch, Beit Shammai say: One recites a blessing over the oil first and over the myrtle branch thereafter. And Beit Hillel say: One recites a blessing over the myrtle branch first and over the oil thereafter. Rabban Gamliel said: I will decide this dispute in favor of the opinion of Beit Shammai, that one should recite a blessing over the oil first, as it is more significant. With regard to oil; we are privileged to enjoy its fragrance and we are privileged to enjoy it by anointing ourselves with it. With regard to the myrtle branch; we are privileged to enjoy its fragrance, we are not privileged to enjoy it by anointing ourselves with it. Rabbi Yohanan said: The *halakha* is in accordance with the opinion of the decisor, Rabban Gamliel.

The Gemara relates: Rav Pappa happened to come to the house of Rav Huna, son of Rav Ika. They brought before him both scented oil and a myrtle branch. Rav Pappa took and recited a blessing over the myrtle branch first and then recited a blessing over the oil.

Rav Huna said to him: And does the Master not hold that the *halakha* is in accordance with the opinion of the decisor? If so, you should have recited a blessing over the oil first.

Rav Pappa said: Rava said the following: The *halakha* is in accordance with the opinion of Beit Hillel.

The Gemara comments: That is not so, as Rava did not issue that ruling. Rather, Rav Pappa did this in order to extricate himself from an unpleasant situation and justify his conduct.

יט. ברכות מ"ב ב

בְּרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁלפְּנֵי הַמֶּזֶז — פֶּטַר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְאַחַר הַמֶּזֶז. [...] גְּמַ' אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, הוֹאִיל וְאָדָם קוֹבֵעַ סְעוּדָתוֹ עַל הַיַּיִן. אָבַל בְּשָׂאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה, מְבָרַךְ עַל כָּל כּוֹס וְכוּס. [...]

רַבָּה בַּר מָרִי אֵיקְלַע לְבֵי רַבָּא בְּחוּל. חֲזַיִיה דְּבָרִיךְ לְפָנֵי הַמֶּזֶז, וְהִדַּר בְּרִיךְ לְאַחַר הַמֶּזֶז.

אָמַר לֵיה: יִישֵׁר. וְכֵן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי.

רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אֵיקְלַע לְבֵי אֲבִי בְּיוֹם טוֹב. חֲזַיִיה דְּבָרִיךְ אֶכְל כֶּסֶא וְכָסָא.

אָמַר לֵיה: לֹא סָבַר לֵה מָר לְהָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי?

אָמַר לֵיה: גְּמַלְךְ אָנָּא.

כ. "One who recited a blessing over the wine that one drank before the meal, with that blessing he exempted the wine that he drinks after the meal."

GEMARA: With regard to the mishna's statement that wine that precedes a meal exempts wine that follows a meal, **Rabba bar bar Ḥana said** that **Rabbi Yoḥanan said:** This *halakha* was only taught with regard to Shabbat and Festivals, since, because one can continue drinking at his leisure, **one bases his meal on the wine.** However, during the rest of the days of the year, one who drinks wine at a meal **recites a blessing over each and every cup**, as his original intention was not to drink a lot. [...]

The Gemara relates that **Rabba bar Mari happened** to come to the house of Rava during the week. He saw him recite a blessing over wine before the meal, and again recite a blessing on the wine after the meal. He said to him: Well done. And so too, **Rabbi Yehoshua ben Levi said** that this was proper conduct.

The Gemara also relates: **Rabbi Yitzḥak bar Yosef happened** to come to the house of Abaye on a Festival. He saw that he recited a blessing over each and every cup of wine. Rabbi Yitzḥak said to him: Does the Master not hold in accordance with that *halakha* of Rabbi Yehoshua ben Levi, who said that one blessing is sufficient? Abaye said to him: My original intention was not to base my meal upon wine and with each cup **I change my mind** and decide to drink it.

כא. תלמוד ירושלמי ברכות ד'א'

רַבִּי יֹסֵף מְצַלִּי בְּתַלְתַּת שְׁעִין.

רַבִּי חִיָּא בַר וּוּא מְצַלִּי בְּתַלְתַּת שְׁעִין.

רַבִּי בְּרַכְיָה חֲמוּנְיָה קָרִי קָרִית שְׁמַע וּמְצַלִּי בְּתַר תַּלְתַּת שְׁעִין.

וְהָא תְּנִינָן הַקּוֹרָא מִיכּוֹן וְאֵילָף לֹא הִפְסִיד כְּאֶדָם הַקּוֹרָא בְּתוֹרָה. נִימָר כְּפָר קִיבֵל מְלָכוֹת שְׁמַיִם בְּעוֹנָתָהּ.

Rebbi Yasa prayed at three hours.

כב.

Rebbi Hiyya bar Abba prayed at three hours.

They saw Rebbi Berekhiah that he recited *Shema* and prayed after three hours.

But did we not formulate (*Berakhot* 1:5): “He who reads after that did not lose, he is like a man reading in the Torah?” We may say that he accepted the yoke of heaven in its time.

Translation of the Yerushalmi is based on: Heinrich W. Guggenheimer, Berlin: De Gruyter, 1999-2015

תלמוד ירושלמי ברכות ח:ו'

כג.

אִין מְבָרְכִין עַל הַנֵּר עַד שְׂיֵאוֹתוֹ לְאוּרוֹ. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׂמוּאֵל כְּדִי שְׂיֵהוּ הַנְּשִׂיִם טוֹוֹת לְאוּרוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּדִי שְׂעִינּוּ רוּאָה מַה בְּכוֹס וּמַה שְׂבִקְעָרָה. אָמַר רַב חִינָנָא כְּדִי שְׂיֵהָא יוֹדַע לְהַבְחִין בֵּין מְטַבַּע לְמְטַבַּע. תְּנִי רַבִּי אוֹשְׁעִיא אֶפִּילוּ טְרַקְלִין עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר מְבָרְכִין.

רַבִּי זְעִירָא מְקַרִּיב קוּמִי בּוֹצִינָא. אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵיו רַבְּנּוּ מַה אַתָּה מְחַמִּיר עֲלֵנוּ. וְהַתְּנִי רַבִּי אוֹשְׁעִיא אֶפִּילוּ טְרַקְלִין עֶשֶׂר עַל עֶשֶׂר מְבָרְכִין.

“One does not recite the benediction over a lamp unless he has profited from its light.”

כד.

Rav Yehudah in the name of Samuel: So that women would be able to spin by its

light. Rebbi Yoḥanan said: So that his eye should see what is in the cup or in the

bowl. Rav Hīnena said, so that he should be able to distinguish between two

coins. Rebbi Oshaia stated: Even if it was a banquet hall of ten by ten, one recites the benediction.

Rebbi Zeīra went close to the light. His students told him: Why does our teacher make it so difficult for us, did not Rebbi Oshaya formulate: “even if it was a banquet hall of ten by ten, one recites the benediction.

תלמוד ירושלמי ברכות ב:א'

כה.

תְּנִי צְרִיף לְהָאֲרִיף בְּאֶחָד. רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב אָמַר וּבְלִבְדָּ בְּד'. סוּמְכוֹס בַּר יוֹסֵף אוֹמַר כְּלַהֲמָאֲרִיף בְּאֶחָד מְאָרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׂנוּתָיו בְּטוֹבָה.

רַבִּי יְרֵמְיָה הָיָה מְאָרִיף סָגִין. אָמַר לִיהָ רַבִּי זְעִירָא לִית אַתָּה צְרִיף כְּלַהֲכִין אֶלָּא כְּדִי שְׂתַמְלִיכְהוּ בְּשָׁמַיִם וּבְאָרְצָן וּבְאֶרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

It was stated: One has to prolong “is One”. Rav Nahman bar Jacob said: But only at the *daleth*. Symmachos bar Joseph said: Anyone who prolongs “is One” has his days and years prolonged in wellbeing.

Rebbi Jeremiah was prolonging very much. Rebbi Zeïra said to him: So much is unnecessary, only so long that you should anoint Him in the Heaven and Earth and the four directions of the world.

כז. תלמוד ירושלמי ברכות א'ה'

[...] דְּחַנֵּן בַּר בָּא אָמַר לְחַבְרַיָּא גִּימּוּר לְכוּן מִלְתָּא טְבָא דְחָמִית לְרַב עֵבִיד וְאַמְרִיתָהּ קוּמִי שְׂמוּאֵל וְקָם וְנָשַׁק עַל פּוּמִי. בְּרוּךְ אַתָּה שׁוֹחֶה. בָּא לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם זֹקֵף.

[...] since Ḥanan bar Abba said to the colleagues: I shall tell you one good thing that I saw Rav do and, when I told it before Samuel, he got up and kissed me on my mouth: At “blessed are You”, he would bow down. When he comes to mention The Name, he would straighten up.

כט. ברכות י"ב א

אָמַר לִיה שְׂמוּאֵל לְחַיִּיא בַר רַב: בַּר אֲוִרְיָאן, תָּא וְאַימָא לָךְ מְלִתָּא מְעַלְיִיתָא {דְּאָמַר} <דהוה עביד> אָבוּךְ. {הָכִי אָמַר אָבוּךְ: כְּשֶׁהוּא כּוֹרַע — כּוֹרַע בְּ"בְרוּךְ"} <כי הוה כרע - כרע ב"ברוך"> כְּשֶׁהוּא זֹקֵף — זֹקֵף בְּשֵׁם.

Shmuel said to Ḥiyya bar Rav: Son of Torah, come and I will tell you a great {saying} <deed> that your father {said} <was accustomed to do>. {Your father said the following:} When one <he would> bows, he <would bow> bows when he says: Blessed, and when he <would> stands upright, he <would> stands upright when he <would> says The Name.

Translation based on the Koren-Davidson edition, with emanations from Oxford 366.

לא. תלמוד ירושלמי ברכות א'ו'

משנה: מְזַכְרִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת. אָמַר לְהֵן רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הַרִי אֲנִי כָּבֹן שְׁבַעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שְׂתֵּאמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת עַד שְׂדַרְשָׁה בֶּן זֹמָא [...]

הלכה: [...] תמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר. ורפנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר. [...]
 בעון קומי רבי אחייה ברבי זעירא היך הוה אבוך נהוג עביד פרפנן דהכא או פרפנן דהתם.
 רבי חזקיה אמר פרפנן דהכא. רבי יוסה אמר פרפנן דהתם.
 אמר רבי חנינא מסתברא דרבי יוסה זעירא מחמיר וינון מחמירין והוא עבד נהיג כותהון.

There they say one should not start *wayyomer*, but if one did start he has to finish.
 The rabbis here say one starts but does not finish. [...]

They asked before Rabbi Aḥiyya ben Rabbi Zeïra: How did your father do in practice, like the teachers here or the teachers there?

Rebbi Ḥizqiah said, like the teachers here. Rebbi Yose said, like the teachers there.
 Rebbi Ḥanina said, it is reasonable like R. Yose, since R. Zeïra always chose the harder way and they chose the harder way, so he was accustomed to practice like them.

נבנה באמצעות בונה דפי המקורות בספריא
www.sefaria.org/sheets